

Urošević, M., Matarugić, D., Drobnjak, D., Novaković, B.¹

MORTALITET KUNIĆA OD KOĆENJA DO ZALUČENJA U INTENZIVNOM GAJENJU

Kratak sadržaj

Među potrošačima namirnica animalnog porekla, u razvijenim zemljama sveta sve više je ispoljen trend da konzumiraju meso sa niskim sadržajem nezasićenih masnih kiselina i niskim sadržajem masti. Zato se sve češće pronalaze alternative za svinjsko i juneće meso, ali i za meso živine. Jedna od takvih alternativa je i meso kunića.

Proizvodnja mesa kunića uglavnom se obavlja u sistemima intenzivnog gajenja na farmama. U ovakvim uslovima proizvodnje bitno je uspostaviti ravnotežu između broja novookoćenih i odlučених mladunaca, koji ulaze u tov i jedinki koje izlaze iz tova. Zahvaljujući svojim biološkim karakteristikama, kunići se brzo razmnožavaju, ali su i gubici među mladima veliki, naročito u prvim danima njihvog života i u periodu dojenja pa do zalučjenja. U slobodnim uslovima gajenja, mortalitet mladih se kreće od 85,6% do 100%, dok u intenzivnom sistemu uzgoja mortalitet iznosi od 5,6% do 34,8%.

Kako bi ovakav vid proizvodnje bio rentabilan i ekonomičan, potrebno je stvoriti optimalne uslove u objektu i uspostaviti takav proizvodni ciklus da bi gubici u periodu dojenja mladih bili što manji.

Ključne reči: proizvodnja, meso kunića, mladunci, period dojenja.

¹ Dr sci. vet.med. Milivoje Urošević, Centar za očuvanje autohtonih rasa, Beograd.
Prof. dr Dragutin Matarugić, Poljoprivredni fakultet Univerziteta u Banjoj Luci.
Darko Drobnjak, dr vet. med, MSc, Centar za očuvanje autohtonih rasa, Beograd.
Dipl. inž. Bogoljub Novaković, Poljoprivredni institut Republike Srpske, Banja Luka.

Urošević, M., Matarugić, D., Drobnjak, D., Novaković, B.

MORTALITY OF RABBIT FROM CUBBING TO WEANING IN INTENSIVE SYSTEM OF HUSBANDRY

Abstract

Among consumers of animal food, in developed countries increasingly expressed a trend to consume meat with a low content of unsaturated fatty acids and low in fat. That is why more and more try to find alternatives for pork, beef, and poultry meat. One such alternative is rabbit meat.

The production of rabbit meat is mainly done in systems of intensive husbandry on farms. In these conditions of production, it is important to strike a balance between the number of new cubbing and weaned young rabbit, which enter the fattening and animals that come out of fattening. Thanks to their biological characteristics rabbits can reproduce quickly. But they are big losses among young rabbit especially in the first days of their life and during breastfeeding to weaning. In extensive husbandry conditions mortality of youth rabbits ranges from 85.6 to 100%, while in the intensive system of husbandry mortality ranges from 5.6% to 34.8%.

How would this type of production was profitable and cost-effective it is necessary to create optimal conditions in the objects, and establish effect cycle of production, as the loss during breast-feeding of young rabbit are smaller.

Key words: production, meat rabbits, young rabbit, period breastfeeding.

UVOD

Pitomi kunić pripada grupi domaćih životinja koje su, u odnosu na druge domaće životinje, domestifikovane relativno kasno. U Evropi su domaće životinje prošle proces domestifikacije tokom srednjeg i mlađeg kamenog doba, a to je bilo u periodu od 10.000 do 2.000 godina pre Hrista. Odomaćivanje divljeg kunića dešavalo se u periodu od 500 do

300 godina pre Hrista. Od vremena kada je postao domaća životinja, kunić je izazivao pažnju svojim reproduktivnim karakteristikama i mogućnošću produkcije znatnih količina mesa.

Kada se posmatra proizvodnja mesa kunića, onda se ona može sagledati u dva segmenta. Prvi je zadovoljenje elementarnih potreba u animalnim proteinima kategorija stanovništva slabijeg

imovnog stanja, a drugi segment je posmatranje ove proizvodnje kao izvora visokokvalitetnih animalnih proteina koji podižu kvalitet ishrane na viši nivo. Potrebe u mesu kod prve grupe zadovoljavaju se neorganizovanom, ekstenzivnom proizvodnjom i ona nije predmet našeg razmatranja. Druga grupa – zadovoljenje potreba za kvalitetnijom ishranom konzumiranjem mesa kunića ostvaruje na osnovu produkcije u intenzivnoj proizvodnji.

Konzumiranje mesa kunića u zemljama Zapadne Evrope kreće se oko 2,0 kg godišnje po stanovniku. Rekord je Malta, gde svaki stanovnik tokom godine pojede 8,9 kg mesa kunića. Među članicama EU, najveći proizvođač mesa kunića je Italija (FAOSTAT 2006, cit. Martina Tetens 2007). Tako je 2005. u Italiji zabeležena proizvodnja od 225.000 tona.

Pripremajući se za proizvodnju, bez obzira na to o kojim životinjama je reč, mora se voditi računa o mortalitetu. Ovo je posebno značajno za kuničarsku proizvodnju pošto se, gotovo u svim fazama, javljaju visoki procenti mortaliteta.

PREGLED LITERATURE

O mortalitetu kunića koji se gaje u slobodnom prostoru izveštava Hoy (2009) i napominje da je smrtnost tako gajenih kunića izuzetno visoka. Preživi prosečno svega 5,7% mladunaca, a stepen preživljavanja kreće se od 0% do 14,7%. Dakle, uginjava od 85,6% do 100%.

Sasvim je logično da na mortalitet kunića utiče puno faktora. Tako je Fleischauer (1983) utvrdio da, ako ženka ima 9–10 sisa, smrtnost mladih tokom prvih 30 dana iznosi svega 1%. Pri broju sisa od osam, procenat uginjavanja mladunaca povećava se na 19%. U slučaju da majka ima šest sisa, mortalitet mladunaca u prvih 30 dana života je 32,3%.

Mortalitet mladih od koćenja do zalučenja, kako saopštavaju Szendro i Barna (1984) u znatnoj meri zavisi od veličine legla. U slučaju da je okoćeno do osam mladunaca, mortalitet prvih mesec dana iznosi 10%–15%, ali ako u leglu ima 10 mladunaca, mortalitet se povećava i do 20%. O mortalitetu mladunaca od koćenja do zalučenja saopštavaju Urošević i sar. (1986). Autori su utvrdili da mortalitet ove kategorije kunića, posmatrano tokom godine, iznosi 24,64%, uz varijacije od 16,71% do 37,48%. Minimalna vrednost mortaliteta zabeležena je tokom perioda maj–avgust, a maksimalna vrednost registrovana je u vremenu septembar–decembar.

Schlolaut (2003) navodi da smrtnost mladunaca do 21. dana starosti, kada su prešli na koncentrovanu hranu, pod dobrim odgajivačkim uslovima, ne prelazi 10%. O mortalitetu mladih tokom sisanja izveštava i Martina Tetens (2007). Proučavajući uzgoj kunića u Saveznoj Republici Nemačkoj, autorica je utvrdila da mortalitet mladih u prva 24 časa po koćenju iznosi od 1% do 10%, a da tokom perioda sisanja raspon mortaliteta ide od 2% do 17%, odnosno

ukupno posmatrano od koćenja do zalućenja mortalitet je od 5,6% do 34,8%.

MATERIJAL I METOD RADA

Mortalitet mladih od koćenja do zalućenja praćen je na farmi kunića za intenzivan uzgoj. Objekat je bio od tvrdog materijala, a kunići smešteni u pojedinačne metalne kaveze po sistemu „flat-dack“. U objektu je bilo 100 priplodnih ženki sa odgovarajućim brojem mužjaka.

Ventilacija u objektu bila je po sistemu natpritiska. Napajanje vodom je centralizovano, a svetlosni režim održavan je automatski, sa svetlosnim danom od 16 sati.

Parjenje je prirodno, ženke su donošene u kavez mužjaka. Nije obavljena

kontrola skotnosti. Praćenje rezultata obavljeno je u periodu od februara do juna.

Svaka ženka je imala individualnu kotilicu, okačenu na spoljašnji zid kaveza, a u kotilici je bio stepeničasti pod. Ishrana je bila isključivo peletiranom hranom. Posmatrano su tri sukcesivna koćenja. Zabeležen je broj okoćenih mladunaca, a pri zalućenju zabeležen je broj odbijenih mladunaca. Ovom prilikom nije razmatran uticaj veličine legla na mortalitet mladunaca, ali su dobijene vrednosti saglasne sa rezultatima do kojih su dišli Szendro i Barna (1984).

REZULTATI I DISKUSIJA

Tokom tri ponavljanja, registrovani su sledeći rezultati:

Tabela. 1. Odnos broja okoćenih i zalućenih mladunaca

Red. broj	Ponavljanje	Broj okoćenih ženki	Okoćeno mladih	Broj zalućenih	Mortalitet (%)
1.	I	31	222	195	12,16
2.	II	39	283	201	28,97
3.	III	48	359	294	18,11
4.	Ukupno	118	864	690	-
5.	Prosečno	39,33	288	230	20,14

U posmatranom periodu, mortalitet mladih od koćenja do zalućenja kretao se od 12,16% do 28,97%. Prosečan mortalitet posmatrane kategorije kunića iznosio je 20,14%. Dobijene vrednosti znatno su više od onih koje navodi

Schlolaut (2003), ali su u saglasnosti sa rezultatima do kojih je došla Martina Tetens (2007), kao i Urošević i sar. (1986) i Fleischauer (1983).

ZAKLJUČAK

Intenzivna kuničarska proizvodnja pripada grupi osetljivih proizvodnji. Pored značajnih problema u reprodukciji, prilikom planiranja proizvodnje obavezno se moraju uvažavati i ovi rezultati i prihvatiti da postoje takođe znatni problemi i u produkciji. Teško da bi se moglo reći koja je faza osetljivija.

LITERATURA

1. Hoy, S. (2009): *Freilandhaltung von Kaninchen unter Verhaltens-und Gesundheitsaspekten*. Fachbereich 09. Justus-Liebig-Universitaet Giessen.
2. Fleischauer, H. (1983): *Einfluss der Zitzenzahl auf die Aufzuchtleistung von Kaninchen*. Diplomski rad. Universitet Gisen.
3. Szendro, Zs., Barna, J. (1984): *Some Factors Affecting Mortality of Suckling and Growing Rabbits*. 3. svetski kongres o kuničarstvu. Rim.
4. Schlolaut, W. (2003): *Das grosse Buch vom Kaninchen*. DLG Verlag, Frankfurt am Main.
5. Tetens, Martina (2007): *Intensive Kaninchenhaltung in Deutschland*. Inaugural Dissertation, Tieraerztliche Hochschule Hannover.
6. Urošević, M. i sar. (1986): *Mortalitet kunića u industrijskom uzgoju*. Veterinarska stanica, br. 6, str. 55–58.

